

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 174/14
Λουξεμβούργο, 11 Δεκεμβρίου 2014

Απόφαση στην υπόθεση C-249/13
Khaled Boudjlida κατά Préfet des Pyrénées-Atlantiques

Το Δικαστήριο διευκρινίζει το περιεχόμενο του δικαιώματος ακρόασης για τους παράνομως διαμένοντες σε κράτος μέλος υπηκόους τρίτων χωρών

Η οδηγία 2008/115 περιγράφει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζονται εντός των κρατών μελών για την επιστροφή των παράνομως διαμενόντων σ' αυτά υπηκόων τρίτων χωρών¹.

Ο Κ. Boudjlida, αφού διέμεινε νομίμως στη Γαλλία στο πλαίσιο των σπουδών του, περιήλθε στα τέλη του 2012 σε κατάσταση παράνομως διαμένοντος, καθόσον δεν ζήτησε την ανανέωση της τελευταίας άδειας διαμονής του. Έχοντας καταθέσει, στις αρχές του 2013, αίτηση εγγραφής του ως αυτοαπασχολούμενου, ο Κ. Boudjlida κλήθηκε από την αστυνομία για να συζητήσουν σχετικά με την αίτηση αυτή, τις περιστάσεις της άφιξής του στη Γαλλία, τις συνθήκες διαμονής του ως φοιτητή, την οικογενειακή του κατάσταση και την τυχόν αναχώρησή του από τη γαλλική επικράτεια. Αυθημερόν, ο Préfet des Pyrénées-Atlantiques εξέδωσε απόφαση που επέβαλλε στον Κ. Boudjlida την υποχρέωση να εγκαταλείψει τη γαλλική επικράτεια, χορηγώντας του προθεσμία 30 ημερών για την επιστροφή του στην Αλγερία. Ο Κ. Boudjlida προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον της γαλλικής δικαιοσύνης.

Ο Κ. Boudjlida υποστηρίζει ότι δεν έτυχε ακρόασης ώστε να εκφράσει λυσιτελώς την άποψή του πριν από την έκδοση της απόφασης επιστροφής. Εκτιμά ότι δεν του παρασχέθηκε η δυνατότητα να αναλύσει το σύνολο των εις βάρος του στοιχείων, καθόσον η γαλλική διοικητική αρχή δεν του τα γνωστοποίησε εκ των προτέρων και δεν του άφησε επαρκή χρόνο σκέψης πριν από την ακρόαση. Επιπλέον, κατ' αυτόν, η διάρκεια της τριαντάλεπτης ακρόασής του από τις αστυνομικές αρχές ήταν υπερβολικά βραχεία, ιδίως καθόσον δεν μπόρεσε να τύχει της επικουρίας συμβούλου. Το tribunal administratif de Pau, στο οποίο υποβλήθηκε η υπόθεση, ερωτά το Δικαστήριο σχετικά με το περιεχόμενο του δικαιώματος ακρόασης.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο διαπιστώνει καταρχάς ότι η οδηγία δεν διευκρινίζει αν και υπό ποιες συνθήκες πρέπει να εξασφαλίζεται το δικαίωμα ακρόασης των υπηκόων τρίτων χωρών πριν από την έκδοση απόφασης επιστροφής που τους αφορά. Αντιθέτως, το εν λόγω δικαίωμα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των δικαιωμάτων άμυνας, τα οποία συνιστούν γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο υπενθυμίζει τις αρχές που απορρέουν από την πρόσφατη απόφαση *Mukarubega*² και, ιδίως, την ισχύουσα υπό την επιφύλαξη εξαιρέσεων αρχή σύμφωνα με την οποία άπαξ και διαπιστώνεται το παράνομο της διαμονής υπηκόου τρίτης χώρας πρέπει να εκδίδεται έναντι αυτού απόφαση επιστροφής. Συνεπώς, το δικαίωμα ακρόασης πριν από τη λήψη απόφασης επιστροφής αποσκοπεί στο να παρέχεται **στον ενδιαφερόμενο η δυνατότητα να εκφράσει την άποψή του σχετικά με το νόμιμο της διαμονής του και την τυχόν εφαρμογή των εξαιρέσεων από την προμνησθείσα αρχή**³.

¹ Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παράνομως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 348, σ. 98)

² Απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2014, υπόθεση [C-166/13](#) (βλ. Ανακοινωθέν Τύπου [αριθ. 142/14](#)).

³ Τα κράτη μέλη μπορούν να μην εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπήκοο τρίτης χώρας που διαμένει παράνομως στο έδαφός τους, αν αυτός διαθέτει τίτλο διαμονής σε άλλο κράτος μέλος (οπότε οφείλει να μεταβεί σε αυτό το κράτος μέλος), αν άλλο κράτος μέλος αναλαμβάνει τον εν λόγω υπήκοο τρίτης χώρας, αν η διαμονή του γίνεται δεκτή για λόγους φιλευσιπλαχνίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, ή ακόμα αν εκκρεμεί διαδικασία ανανέωσης του τίτλου διαμονής του.

Ομοίως, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, **οι εθνικές αρχές οφείλουν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού, την οικογενειακή ζωή και την κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου υπηκόου τρίτης χώρας καθώς και να τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης**⁴, οπότε επιβάλλεται η ακρόαση του ενδιαφερομένου και ως προς το θέμα αυτό. Τέλος, από το δικαίωμα ακρόασης απορρέει ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να επιτρέπουν **στον ενδιαφερόμενο να εκφράσει την άποψή του σχετικά με τις λεπτομέρειες του τρόπου επιστροφής του** (δηλαδή την προθεσμία αναχώρησης και τον οικειοθελή ή καταναγκαστικό χαρακτήρα της επιστροφής), εξυπακουσμένου ότι η προθεσμία της οικειοθελούς αναχώρησης μπορεί να παραταθεί λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της κάθε περίπτωσης (όπως η διάρκεια της διαμονής, η ύπαρξη παιδιών που φοιτούν σε σχολείο και η ύπαρξη άλλων οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών).

Εξάλλου, το Δικαστήριο κρίνει ότι **η αρμόδια εθνική αρχή δεν υποχρεούται να προειδοποιήσει τον υπήκοο αυτόν ότι προτίθεται να εκδώσει έναντι αυτού απόφαση επιστροφής, ούτε να του γνωστοποιήσει τα στοιχεία επί των οποίων σχεδιάζει να στηρίξει την απόφαση αυτή, ούτε να του παράσχει χρόνο σκέψης για να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του**. Συγκεκριμένα, το δίκαιο της Ένωσης⁵ δεν προβλέπει τέτοιους διαδικαστικούς κανόνες επιτρέποντες την αντιλογία. **Αρκεί, συνεπώς, να έχει ο υπήκοος αυτός τη δυνατότητα να εκθέσει λυσιτελώς και αποτελεσματικώς την άποψή του όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής του και τους λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν τη μη έκδοση απόφασης επιστροφής**. Ωστόσο, πρέπει να γίνει δεκτή εξαίρεση στην περίπτωση που ο εν λόγω υπήκοος δεν μπορεί ευλόγως να υποπτευθεί τα στοιχεία που μπορούν να προβληθούν εις βάρος του ή δεν είναι αντικειμενικώς σε θέση να απαντήσει σ' αυτά αν δεν προβεί προηγουμένως σε ορισμένες εξακριβώσεις ή ενέργειες, ιδίως προς συγκέντρωση δικαιολογητικών εγγράφων. Επιπλέον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι αποφάσεις επιστροφής μπορούν πάντοτε να προσβληθούν δικαστικώς, οπότε εξασφαλίζονται η προάσπιση και η άμυνα του ενδιαφερομένου έναντι οποιασδήποτε αρνητικής γι' αυτόν απόφασης.

Στην παρούσα υπόθεση, ο K. Boudjlida γνώριζε ότι η ισχύς της άδειας διαμονής του είχε λήξει και ότι τελούσε έκτοτε σε κατάσταση παράνομης διαμονής στη Γαλλία. Εξάλλου, οι αστυνομικές υπηρεσίες τον πληροφόρησαν ρητώς ότι υπήρχε πιθανότητα να εκδοθεί απόφαση επιστροφής εις βάρος του και τον ερώτησαν σχετικά με το αν θα δεχόταν να εγκαταλείψει τη γαλλική επικράτεια σε περίπτωση έκδοσης σχετικής απόφασης. Κατά συνέπεια, ο K. Boudjlida ενημερώθηκε για τους λόγους της ακρόασέως του και γνώριζε το θέμα της καθώς και τις ενδεχόμενες συνέπειές της. Εξάλλου, η ακρόαση περιστράφηκε σαφώς γύρω από τις πληροφορίες που ήταν κρίσιμες και αναγκαίες για την ενδεχόμενη έκδοση απόφασης επιστροφής εις βάρος του.

Όσον αφορά το κατά πόσον το δικαίωμα ακρόασης περιλαμβάνει το δικαίωμα σε επικουρία από δικηγόρο κατά την ακρόαση, το Δικαστήριο απαντά ότι το δικαίωμα νομικής αρωγής προβλέπεται στην οδηγία μόνον στο πλαίσιο των προσφυγών κατά των αποφάσεων επιστροφής. Διευκρινίζει, πάντως, ότι **ένας παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί πάντοτε να προσφύγει, με δικά του έξοδα, στις υπηρεσίες νομικού συμβούλου** ώστε να τύχει της επικουρίας του κατά την ακρόασή του, **υπό τον όρον ότι η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν επηρεάζει την εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας επιστροφής και δεν διακυβεύει την αποτελεσματική εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας**. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο K. Boudjlida δεν ζήτησε, κατά την ακρόασή του, επικουρία από νομικό σύμβουλο.

Τέλος, το Δικαστήριο κρίνει ότι η διάρκεια της ακρόασης παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας (μόνον 30 λεπτών στην περίπτωση του K. Boudjlida) δεν είναι καθοριστικής σημασίας από πλευράς σεβασμού του δικαιώματος ακρόασης, εφόσον στον υπήκοο αυτόν παρασχέθηκε η δυνατότητα να διατυπώσει επαρκώς την άποψή του ως προς τη νομιμότητα της διαμονής του και την προσωπική του κατάσταση (όπως συνέβη στην υπό κρίση περίπτωση).

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν

⁴ Άρθρο 5 της οδηγίας 2008/115.

⁵ Οδηγία 2008/115.

επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582